

FOSTERHJEMSHÅNDBOK

FOR ØVRE ROMERIKE OG LUNNER KOMMUNE

Innledning

I denne håndboken har barnevernstjenestene på Øvre Romerike og Lunner kommune beskrevet ulike forventninger vi har til dere som fosterhjem og hva dere kan forvente av oss som barnevernstjeneste. Når barnevernstjenesten har plassert et barn i fosterhjemmet skal fosterhjemsavtalen være nøye gjennomgått med fosterforeldrene. Det skal ha vært gjort nødvendige avklaringer så dere som fosterhjem er klar over deres ansvarsområder. Ta kontakt med kontaktperson hvis det er noe dere lurer på.

Det er forskjell på om barnet er frivillig plassert av foreldrene eller om omsorgen er overtatt av kommunen. Ved frivillig plassering er det fortsatt foreldrene som har den formelle omsorgen for barnet, men fosterhjemmet utøver den daglige omsorgen. Det må utarbeides en plan for barnet og en ansvarsavklaring om hvem som gjør hva av fosterforeldre, foreldre og barnevernstjenesten. Dette gjøres i samarbeid med barnevernstjenesten.

Når barnevernstjenesten har omsorgen for barnet er det dere som fosterforeldre som utøver daglig omsorg på vegne av barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten har den formelle omsorgen og foreldrene har foreldreansvar/er verger¹. En omsorgsovertakelse er som hovedregel midlertidig, og det skal gjøres en kontinuerlig vurdering av samvær og gjenforening.

1) Informasjon om barnet

Barnevernstjenesten vil gi så mye informasjon som er nødvendig for å kunne ivareta barnet på best mulig måte. Det er dessverre slik at barnevernstjenesten heller ikke sitter med all informasjon, og det kan være forhold ved barnet som dukker opp senere eller som dere vil oppdage i fosterhjemmet. Det er viktig at dere gir oss denne informasjonen slik at dette kan dokumenteres i barnets mappe. Det dere som fosterforeldre beskriver kan ha betydning for samvær, skolegang, samarbeid med foreldre, veiledningsbehov, behandlingsbehov og målet om gjenforening. For at vi skal kunne gi opplysninger må dere undertegne taushetsplikterklæring. Noe informasjon (f.eks helseopplysninger eller andre personlige opplysninger) vil ikke bli delt med dere av hensyn til foreldres personvern hensyn. Barnevernstjenesten vil til enhver tid vurdere hvilken informasjon som er nødvendig å dele for å ivareta barnets beste.

Sjekklisten om hvilken informasjon dere skal få omfatter:

- Informasjon om barnet, herunder barnets forhistorie og relevante tiltak som har vært iverksatt tidligere

- Informasjonen vi har om barnets helse, herunder oppfølging fra BUP, eventuelle allergier, funksjonshemninger, arvelige sykdommer, med mer.
- Utredning av PPT og eventuelle tiltak i forbindelse med dette
- Bakgrunnen for flytting og barnets forståelse av dette
- Hvordan barnets familie forholder seg til vedtaket
- Barnets ressurser og utfordringer, religion, etnisitet og kultur
- Rammer for kontakt med barnets familie og nettverk

Videre vil dere få informasjon om barnets familie, slekt og annet nettverk som barnet har tilknytning til. Når det gjelder andre viktige personer i barnets liv vil dere få informasjon om når de har bursdag, slik at dere kan hjelpe barnet til å huske slike merkedatoer

Dersom barnevernstjenesten har vurdert ulike sikkerhetsvurderinger som samvær, sperret adresse, hemmelig telefon nummer og så videre, vil fosterhjemmet få informasjon om dette. Hvis det er aktuelt for deres barn vil vi informere om de tiltak som er iverksatt, og drøfte videre sikkerhet med dere. Dersom det er spesielle restriksjoner knyttet til barnet som flytter til dere, vil dette punktet også være et tema under sikkerhetsarbeidet.

2)Oppfølging fra barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten skal følge barnet godt opp og sørge for at det har gode utviklingsmuligheter i et fosterhjem som gir trygg og omsorgsfull omsorg.

Etter barnevernsloven skal vi ha minst fire oppfølgingsbesøk i året i fosterhjemmet. Når barnet har bodd i fosterhjemmet i minst to år, kan dette reduseres til minimum to besøk i året, dersom det vurderes som barnets beste. Vi vet at det første året ofte er en ekstra viktig og sårbar periode. Derfor følger vi tettere opp i starten. Vår rutine er å ha åtte oppfølgingsbesøk det første året, og minst tolv kontaktpunkter totalt. Kontaktpunkter kan også være skolemøter, telefonsamtaler eller digitale samtaler. Utover normal arbeidstid må man ved akutte hendelser på kveld/natt/helg kontakte politi eller barnevernvakta i kommunen man bor i.

Behovet for oppfølging vil kunne variere under plasseringen. I perioder der det skjer endringer eller det er behov for ekstra støtte, kan vi ha tettere kontakt. Dette vurderer vi sammen med fosterhjemmet. Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig for både barnet og fosterhjemmet, og kan gi ekstra veiledning og støtte ved behov.

Når fosterhjemmet har egne barn som bor hjemme kan de tilbys samtale med kontaktpersonen. Dette for å sørge for at alle barn i hjemmet blir fulgt opp, og at man eventuelt kan sette inn tiltak til fosterhjemmet hvis det trengs for å ivareta hjemmeboende barn og familiens situasjon.

Fosterforeldre og barnet skal være forberedt før besøkene fra barnevernstjenesten. Fosterhjemmet skal skrive en rapport før besøket som sendes til kontaktperson. Skriv ned eventuelle ting dere og/eller fosterbarnet ønsker å snakke med kontaktpersonen om i forkant av besøket. Dere bør også ha tenkt gjennom:

- Hva som har skjedd med fosterbarnet siden sist
- Reaksjoner knyttet til samvær
- Kontakten med biologisk familie og andre viktige personer i barnets liv
- Om dere som familie har behov for mer eller annen oppfølging, for eksempel opplæring og veiledning
- Er det større endringer i barnets liv som vil ha betydning fremover

Barnevernstjenesten skal snakke med barnet under oppfølgingsbesøket, og barnet kan ha med seg en tillitsperson dersom de ønsker det. Det må avklares med barnet i forkant av besøket om de ønsker å ha med seg tillitsperson. Tillitspersonen må godkjennes i forkant av besøket. Barnevernstjenesten skriver referat fra alle oppfølgingsbesøk i fosterhjemmet og sørger for dokumentasjon i barnets mappe.

Barnevernstjenesten sørger for at informasjon om barnet oversendes til andre instanser, som for eksempel barnehage, skole, bup osv. I samarbeid med fosterhjemmet avtales det om hva og hvem som kan informeres.

Barnevernstjenesten sender ut fullmaktsskjema til alle fosterhjem med oversikt over hva de har fullmakt til, for eksempel pass og bankkort. Feriereiser til utlandet må avklares med barnevernstjenesten. Det utstedes en bekreftelse av barnevernstjenesten som medbringes under reisen.

På øvre Romerike og Lunner kommune arrangerer vi i fellesskap minst en heldagssamling i året for alle fosterforeldre. Dette vil være samlinger med både faglig og sosialt fokus.

3)Tilsynspersonens rolle og ansvar

Det vil tildeles en tilsynsperson som vil ha oppfølging med barnet fire ganger i året. Når barnet fyller 15 år kan tilsynsbesøkene reduseres til 2 ganger per år dersom ungdommen, fosterhjemmet, omsorgskommunen og fosterhjems kommunen samtykker til dette. Tilsynsbesøkene gjennomføres fortrinnsvis i fosterhjemmet. Denne oppnevnes i bostedskommunen, men vil ha et samarbeid med kontaktpersonen i omsorgskommunen.

Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet, og at de forutsetninger som ble lagt til grunn ved plassering blir fulgt opp. Barnets rett til medvirkning og å bli hørt skal også ivaretas gjennom tilsynet. Parallelt med oppfølging fra barneverntjenesten skal denne kontrollfunksjonen være med på å ivareta barnets rettsikkerhet. Barnet skal være kjent med at det når som helst skal kunne ta opp med tilsynspersonen eventuelle problemer i forhold til fosterhjemmet eller barneverntjenesten.

Tilsyn skal sikre en uavhengig vurdering og bidra til at barnets stemme blir hørt i barnevernssaken. Tilsynspersonen skal observere barnets trivsel og omsorgssituasjon, rapportere objektivt til barneverntjenesten og varsle ved bekymring. Tilsynspersonen skal ved utføring av tilsynet ha en

uavhengig funksjon i forhold til barneverntjenesten og fosterforeldrene, men skal samarbeide med barneverntjenesten til barnets beste.

4)Forventninger til fosterhjemmet fra barnevernstjenesten

Før innflytting ønsker barnevernstjenesten at fosterhjemmet leverer et lite hefte om seg selv for å forberede barnet på hvem de skal flytte til. Her kan det være kort informasjon om dere, som navn og noen bilder av dere, eventuelt dyr og huset. Senere vil det også være viktig at fosterforeldrene bistår barnet med å gi bilder av seg selv til foreldre der dette er hensiktsmessig og vurdert å være til barnets beste i samarbeid med barnevernstjenesten. Det ønskes at fosterforeldrene lager livsbok for og med barnet. Dette er en bok hvor barnets historie beskrives med ord og bilder, for å gi barnet en bedre forståelse av livet sitt når de blir større. Det er viktig at barnet blir innlemmet i familien som et fullverdig familiemedlem, for eksempel med bilder på veggene, navn på ringeklokke/postkasse og lignende. Når det gjelder barnets familie er det viktig at dere som fosterforeldre legger til rette for at barnet kan ha bilder og minner knyttet til dem der dette er vurdert som hensiktsmessig. Det forventes at fosterhjemmene deltar på nødvendig opplæring.

Alle fosterforeldre skal levere to til fire årlige rapporter etter oppsatt mal om barnets fungering og utvikling og hvordan det går med barnet i det daglige. Dette vil kunne illustrere utfordringer dere står i, samt utvikling og progresjon. I tillegg skal det leveres skjema rundt samvær. Dette for at barnevernstjenesten blir kjent med hvordan dere opplever barnet før, under og etter samvær. Informasjonen legges til grunn når barneverntjenesten gjør vurderinger av samværsomfang og gjenforening.

I de sakene hvor foreldre ber saken gjenopptatt i barneverns- og helsenemnda er det barneverntjenesten og ikke fosterforeldrene som er part i saken og som skal stå for partsforklaring og bevisførsel. Fosterforeldre har rett og plikt til å uttale seg som vitner når dere blir innkalt. Fosterforeldre kan i noen tilfeller få partstatus, det er nemnda som avgjør dette.

Fosterforeldre skal i samarbeid med barneverntjenesten ivareta det daglige samarbeidet med alle instansene som barnet er i kontakt med (BUP/PPT/barnehage/skole/legehjelp osv). Dere skal holde barnevernstjenesten fortløpende oppdatert. Ved hendelser av særlig betydning for barnets livssituasjon må barnevernstjenesten informeres snarest. Foreldre har også krav på informasjon i disse situasjonene. Det er barneverntjenesten som har ansvar for å informere foreldre.

Dersom det er til barnets beste skal fosterhjemmet legge til rette for at barnet kan besøke tidligere skole/barnehage og opprettholde kontakt med venner.

Barnevernstjenesten vurderer å anmode Bufetat om tverrfaglig helsekartlegging dersom dette ikke allerede er gjennomført. Barnets behov for fysisk og psykisk helsehjelp følges opp i samarbeid mellom barnet, fosterhjemmet og barnevernstjenesten. Når ungdommen er 16 år er ungdommen helserettslig myndig og bestemmer selv hva slags helsehjelp de vil samtykke til.

Ved store livsendringer i fosterhjemmet (samlivsbrudd, endring i arbeidssituasjon, alvorlig fysiske eller psykiske utfordringer, flytting og lignende) er det viktig at barnevernstjenesten blir kjent med dette så raskt som mulig.

Barnevernstjenesten vil legge til rette for et godt samarbeid mellom fosterhjem, foreldre og andre viktige personer for barnet. Fosterhjemmet har også ansvar for å fremme et godt samarbeid med foreldrene.

Barnevernstjenesten vil i samarbeid med ungdommen og fosterforeldrene informere og kartlegge behovet for ettervern i god tid før fylte 18år.

5) Samvær

Samvær er tiden barnet tilbringer med foreldre eller andre nærstående, og er som regel viktig for barnets relasjoner, opplevelse av kontinuitet og forståelse av egen historie. Samtidig kan samvær være krevende både for barnet og for dere som fosterhjem.

Ved frivillige plasseringer har ikke barnevernstjenesten myndighet til å fastsette eller regulere samvær. I slike tilfeller må samværet avtales i samarbeid mellom foreldre, fosterhjem og barnevernstjenesten. Det kan likevel være nyttig at det lages en tydelig plan, slik at alle parter har forutsigbarhet rundt hvordan samværet skal gjennomføres.

Når barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet, har barnet og foreldrene rett til samvær dersom ikke annet er bestemt. Eventuelle begrensninger i samvær skal fastsettes av barneverns- og helsenemnda eller domstol. Slike vedtak angir et minimum av samvær. Barnevernstjenesten kan øke omfanget av samvær dersom det vurderes å være til barnets beste, men kan ikke redusere minimumssamværet uten nytt vedtak fra nemnd eller rett. På bakgrunn av gjeldende vedtak utarbeides det en samværsplan i samarbeid med dere og de andre involverte partene. Samværet vil bli evaluert fortløpende av barnevernstjenesten.

Det er vanlig at barn reagerer før, under eller etter samvær. Reaksjonene kan variere, og det er forventet at samvær kan være følelsesmessig krevende og energitappende. Som fosterhjem har dere en viktig rolle i å støtte barnet både i forkant av samvær, under gjennomføringen og i etterkant. Dere skal hjelpe barnet med å forstå egne reaksjoner og bidra til å finne måter å håndtere disse på. Dere vil få veiledning i dette arbeidet.

Samvær krever også praktisk tilrettelegging og tid. Det er viktig at dere setter av tid ikke bare til selve samværet, men også til forberedelser og oppfølging. Dette kan innebære å forberede barnet, planlegge praktiske forhold, kjøre til og fra samvær, snakke med barnet om opplevelsen og skrive rapport i etterkant. Det er også viktig å sørge for at barnet blir godt ivaretatt dersom det har behov for ekstra støtte.

Dere skal dokumentere barnets reaksjoner i et eget skjema. Dette gjelder både eventuelle endringer i atferd, følelser og sosial fungering, og hvor lang tid det tar før barnet er tilbake til sin vanlige

fungering. Dersom det ikke er endringer, skal dette også registreres. Dokumentasjonen er viktig for barnevernstjenestens vurderinger av hva som er til barnets beste. Den kan også bli brukt i saker som behandles i nemnd eller rett, og kan være til støtte for dere dersom dere blir innkalt som vitner.

For noen barn kan samvær være vanskelig, og de kan gi uttrykk for motstand. Dere skal oppmuntre barnet til å delta i samvær, men barnet skal ikke tvinges eller presses. Dersom barnet gir uttrykk for motvilje, er det viktig å forsøke å forstå hva dette skyldes. Endringer i hvordan samværet gjennomføres eller hvordan barnet forberedes, kan ha betydning for barnets opplevelse. Dere må informere barnevernstjenesten om barnets reaksjoner og uttalelser. Det er barnevernstjenesten som tar beslutning om samvær eventuelt skal avlyses eller endres, ikke fosterhjemmet.

Hvor samværet skal gjennomføres, varierer fra sak til sak og vurderes ut fra barnets beste, behov og føringer gitt av nemnd eller domstol. Dette avtales mellom de involverte partene. I noen tilfeller kan det være aktuelt at samvær gjennomføres i fosterhjemmet. Da vil dere bli involvert og informert i forkant.

I enkelte saker besluttet det at samværet skal ha tilsyn. Tilsyn kan gjennomføres av kontaktperson eller en egen tilsynsperson. Noen ganger deltar også foreldrenes veileder eller sakkyndig. Fosterforeldre kan delta i samvær som en trygghet for barnet dersom dette er vurdert å være til barnets beste.

Når det gjelder telefonkontakt og annen digital kontakt mellom barnet og foreldrene, kan dette gjennomføres dersom det ikke er begrenset i vedtak fra nemnd eller rett. Som fosterforeldre kan dere sette vanlige rammer for barnets bruk av elektroniske medier, slik som regler for skjermtid, bruk av apper eller tidspunkt for kontakt. Vesentlige begrensninger i kontakt må imidlertid besluttes av nemnd eller rett. Ved utfordringer knyttet til dette, skal dere ta kontakt med barnevernstjenesten for å drøfte situasjonen.

Det kan også bli vurdert om barnet skal ha samvær med andre enn foreldrene, som for eksempel utvidet familie eller andre nærstående. Dette avgjøres etter en helhetsvurdering av hva som er til barnets beste, og det kan også i slike tilfeller bli aktuelt med tilsyn.

De fleste fosterbarn opplever det som positivt å få gaver, brev eller annen oppmerksomhet fra sin familie. I noen tilfeller kan dette likevel påvirke barnet negativt. Dersom dere ser at slik kontakt har uheldige konsekvenser, er det viktig at dere tar dette opp med barnevernstjenesten. Dersom det foreligger en sikkerhetsplan, for eksempel ved sperret adresse, vil det være beskrevet hvordan slik kontakt skal håndteres.

Behandlingssamvær er en egen form for samvær der formålet er å styrke eller reparere relasjonen mellom barnet og foreldrene. Denne typen samvær gjennomføres av fagpersoner, for eksempel i regi av BUP eller psykolog med relevant kompetanse, og kommer i tillegg til det samværet som er fastsatt av nemnd, rett eller barnevernstjenesten.

6)Avlastning/ besøkshjem/støttehjem

Mange fosterforeldre opplever at det kan være behov for en pause i hverdagen. Avlastning/ besøkshjem/støttehjem er et forsterkningstiltak i fosterhjemmet som kan gi en slik type pause. Avlastning/ besøkshjem/støttehjem kan gi et pusterom, og tid til å samle krefter.

Avlastning/besøkshjem/støttehjem kan også være et tiltak for at barnet skal få nye opplevelser og styrke sosiale ferdigheter. For at barnet skal kunne knytte seg til det nye fosterhjemmet, anbefales det ikke å ha avlastning/besøkshjem/støttehjem de seks første månedene av en plassering. Barnevernstjenesten vil også vurdere behovet etter alder på barnet. Barneverntjenesten vil alltid ta barnets behov og uttrykk som utgangspunkt når avlastning/besøkshjem/støttehjem vurderes.

Barnevernstjenesten vil vurdere om det er noen i barnets nettverk som er aktuelle som avlastning/besøkshjem/støttehjem, dette kan for eksempel skje ved et familieråd. Andre aktuelle som kan vurderes i samråd med barneverntjenesten vil være fosterhjemmets familie og nettverk. Det kan også i noen tilfeller være aktuelt og bruke profesjonelle aktører.

Noen barn kan ha krav på avlastning eller støttekontakt etter annet lovverk. Dette vil barnevernstjenesten undersøke og søke om i samarbeid med fosterhjemmet der det er aktuelt.

7)Veiledning

Barnevernstjenesten skal tilby veiledning til alle fosterhjem og det forventes at fosterhjemmene deltar i veiledningen. Veiledning er et forsterkningstiltak som vedtaksfestet, og det er i utgangspunktet barnevernstjenesten som tar avgjørelser knyttet til veiledning. Dette vil være i tillegg til oppfølgingen som fosterhjemmene får av kontaktperson. Veiledning kan gis av kontaktperson, Støttepilar eller andre veiledere. Type veiledning og omfang vil avtales med barnevernstjenesten, i hovedsak vil det være i form av gruppeveiledning. Fosterhjemmene har på sin side plikt til å delta på denne veiledningen dersom barnevernstjenesten beslutter dette.

Fosterforeldre prøver etter beste evne å gjøre en god innsats i møte med sitt fosterbarn, og er ofte intuitivt i stand til å være sensitive og trygge omsorgspersoner. Mange er allikevel usikre på om de gjør det riktige når de møter barn og unge som på ofte uforståelig vis gir uttrykk for sine omsorgsbehov, og tar med seg sine tidligere omsorgserfaringer inn i en ny relasjon og kontekst. Mange opplever at dette blir mer utfordrende enn de så for seg og har behov for støtte og veiledning i dette arbeidet.

Det er ønskelig at veiledning påbegynnes snarlig etter at barnet har flyttet inn til dere. All veiledning vil ta utgangspunkt i ny og oppdatert kunnskap om barns behov, traumesensitiv omsorg, tilknytningsteori og kunnskap om det å være fosterhjem. Denne kunnskapen vil knyttes opp mot utfordringer dere kan møte på. Det er godt dokumentert at kvaliteten på den oppfølgingen barnet og fosterforeldrene får, har stor betydning for barnets utvikling og fungering. Gruppeveiledning har i tillegg som hensikt å skape en følelse av tilhørighet og bygge nettverk med andre fosterhjem.

8)Fosterhjem i familie og nære nettverk

Når et barn må flytte ut av hjemmet vurderer alltid barnevernstjenesten om noen i familien eller barnets nettverk kan bli fosterhjem. Når barnet flytter til egen familie, i eget nettverk eller nærmiljø kan det bli lettere for barnet å beholde kontinuitet i livet og beholde trygge relasjoner.

Å bli fosterhjem i familie og nære nettverk innebærer en vesentlig rolleendring for den som påtar seg oppgaven. Man går fra å ha en eksisterende relasjon til barnet – som for eksempel tante, onkel, besteforelder, nabo eller lærer – til å tre inn i en omsorgsrolle som i stor grad tilsvarer en foreldrerolle. Denne overgangen påvirker relasjonen både til barnet og til barnets foreldre. Tidligere relasjoner kan også medføre andre og mer komplekse utfordringer enn det som typisk oppleves i ordinære fosterhjem.

Under plasseringen vil det ofte oppstå dilemmaer knyttet til lojalitet overfor barnet, dets foreldre og barnevernstjenesten. Det er viktig at slike problemstillinger løftes og drøftes. Barnevernstjenesten vil bistå fosterhjemmet i å ivareta og håndheve de fastsatte rammene, og gi nødvendig støtte dersom det oppstår utfordringer knyttet til samvær eller kontakt. Ved behov kan barnevernstjenesten også tilrettelegge for nettverksmøter med utvidet familie og øvrig nettverk.

Ved etablering av fosterhjem i familie og nære nettverk er barnevernstjenesten oppdragsgiver. Fosterhjemmet har de samme rettigheter og plikter som andre fosterhjem, og er forpliktet til å følge de beslutninger som tas i saker om fosterbarnet. Rammene for plasseringen vil imidlertid variere avhengig av om plasseringen skjer etter vedtak om omsorgsovertakelse eller på frivillig grunnlag. Uavhengig av hjemmelsgrunnlag må fosterhjemmet forholde seg til de til enhver tid gjeldende rammene, og samarbeide tett med barnevernstjenesten om barnets omsorg og utvikling.

9)Skole/barnehage

Barnevernstjenesten tar kontakt med ny skole/barnehage når et barn flytter. Det vil avtales et møte med ny skole/barnehage så snart det er hensiktsmessig for å utveksle informasjon og etablere samarbeid.

God kunnskap om fosterbarnets individuelle behov har betydning for tilrettelegging på skolen/barnehage. Barnevernstjenesten vil gi skole/barnehage nødvendig informasjon for at disse skal kunne møte barnets behov, på samme måte som vi gir informasjon til dere som fosterhjem. Det er viktig å huske at skolen ikke alltid trenger like mye informasjon som fosterhjemmet, og det må være et tett samarbeid med barnevernstjenesten ang hvilken informasjon skole/barnehage og eventuelt andre skal få, jamfør taushetsplikten.

Fosterhjemmet må samarbeide med skole/barnehage og andre instanser barnet trenger bistand fra, f.eks. PP-tjenesten. Fosterhjemmet må delta på foreldremøter og ha annen kontakt med lærere, samt delta på samarbeidsmøter. Generell oppfølging ligger til daglig omsorg, men valg av skole,

f.eks. privatskole, ligger til foreldrenes restomsorgsevne dersom de har foreldreansvar. Beslutningen tas i samarbeid med barnevernstjenesten, foreldrene og barnet. Fra 15 år har barnet selvbestemmelsesrett når det kommer til skolevalg. I enkelte saker kan også barnets foreldre delta på samarbeidsmøter, tilstelninger eller lignende på skolen. Dette må vurderes i samarbeid med barnevernstjenesten i hvert enkelt tilfelle. Barnevernstjenesten og fosterforeldrene bør også samarbeide om å hjelpe barnet med hva barnet skal fortelle selv om seg og sin historie, til lærere og til medelever.

Skole og barnehage er viktige arenaer for sosiale relasjoner med jevnaldrende. For å bidra til at barnet oppnår en god relasjon til lærere og medelever bør fosterforeldrene

- være gode rollemodeller
- lære barnet vanlige sosiale ferdigheter gjennom å legge til rette for samspill med andre på arenaer utenfor skolen
- invitere barn hjem
- opprette og ivareta kontakt med foreldre til andre barn på avdeling/ trinnet
- bidra til godt samarbeid mellom hjem og skole

Dersom fosterhjemmet opplever at barnet strever faglig, sosialt, med skolevegring eller annet er det viktig at fosterhjemmet tar kontakt med barnevernstjenesten så raskt som mulig.

Barnevernstjenesten vil følge opp dette i samarbeid med fosterhjemmet, barnet og aktuelle instanser.

10)Ettervern

Når et barn bor i fosterhjem, er det ofte ønskelig at dere som fosterforeldre også kan være en støtte videre inn i ungdomstiden og overgangen til voksenlivet. Ettervern er et tilbud som skal sikre at ungdommen får en trygg og forutsigbar overgang til økt selvstendighet. Formålet er å bidra til mestring av eget liv, samt forebygge utenforskap og utfordringer knyttet til bolig, utdanning, arbeid, helse og sosial tilhørighet.

Planlegging av ettervern starter i god tid før ungdommen fyller 18 år, og skjer i samarbeid mellom ungdommen, dere som fosterhjem og barnevernstjenesten. Sammen vurderer vi hvilke behov ungdommen har, og hvordan oppfølgingen best kan tilrettelegges. Dette innebærer blant annet fokus på skole eller arbeid, økonomi, bosituasjon, helse og sosialt nettverk. En viktig del av forberedelsene er å kartlegge ungdommens ferdigheter i dagliglivet (ADL), hvor dere som fosterforeldre har en sentral rolle i både kartlegging og videre oppfølging.

Mange ungdommer har behov for fortsatt støtte etter fylte 18 år. Dersom ungdommen blir boende hos dere, vil det bli inngått en ny avtale med barnevernstjenesten. Samtidig må det påregnes noen endringer i rammer og økonomi. Ungdommen vil gradvis få økt ansvar for egen hverdag og økonomi, og eventuell egen inntekt vil kunne påvirke ytelsene.

Dersom ungdommen flytter i egen bolig, vil det fortsatt være behov for trygge voksne i livet. Dere som fosterforeldre vil ofte være viktige støttespillere, både praktisk og følelsesmessig. Det er ønskelig at dere bistår i prosessen med å finne bolig, og er tilgjengelige i overgangen. For noen ungdommer kan denne fasen vekke tidligere erfaringer knyttet til flytting og brudd, og det er derfor viktig med tett oppfølging og trygghet.

Ettervern er et frivillig tilbud, og ungdommen velger selv om han eller hun ønsker å motta tiltak. Samtidig har barnevernstjenesten ansvar for å vurdere om ettervern er til ungdommens beste. Tilbudet kan gis frem til fylte 25 år, og ungdommen kan også ombestemme seg etter tidligere å ha takket nei.

I denne perioden vil ungdommen også kunne få kontakt med andre instanser, som NAV, Lånekassen og helsetjenester. Dere som fosterforeldre spiller en viktig rolle i å støtte ungdommen i denne kontakten, og bidra til at ungdommen blir kjent med egne rettigheter og plikter. Dette inkluderer også praktiske forhold som fastlege, tannhelse og bruk av offentlige tjenester.

Skolegang, lære plass eller arbeid er en viktig del av overgangen til voksenlivet. Dersom ungdommen fortsatt bor hos dere, har dere ansvar for å følge opp og motivere til aktivitet. Samtidig er det viktig å støtte ungdommen i å bygge et trygt og stabilt sosialt nettverk, da mange har behov for hjelp til å etablere og opprettholde gode relasjoner.

Noen ungdommer vil ha behov for mer omfattende oppfølging enn det ettervernet alene kan gi. I slike tilfeller vil barnevernstjenesten samarbeide med andre instanser for å sikre riktig hjelp, for eksempel gjennom bolig med oppfølging, individuell plan eller vergeordning dersom det er nødvendig.

Gjennom hele ettervernsperioden vil dere som fosterforeldre være en viktig ressurs så lenge ungdommen ønsker det. Deres støtte, tilstedeværelse og evne til å gi trygghet og veiledning er avgjørende for at ungdommen skal lykkes i overgangen til et selvstendig voksenliv.

11) Opphør av fosterhjemsoppdraget

På et tidspunkt vil det være tid for å avslutte fosterhjemsoppdraget. Det kan være flere grunner til dette – at barnet har blitt voksent og flytter ut, at barnet skal flytte i et annet hjem/institusjon eller at barnet skal gjenforenes med barnets familie. Det vil da bli invitert til et evalueringsmøte for å oppsummere plasseringen sammen med Bufetat.

Det må avklares med barnevernstjenesten om hvilken kontakt det skal være mellom fosterhjem og barnet etter utflytning. Ved flytting må det avtales mellom fosterhjemmet og barnevernstjenesten hvordan hjemmeboende barn skal informeres og ivaretas i situasjonen.

Alle eiendeler som barnet har fått under plassering skal følge barnet ved flytting. Det er viktig at tingene pakkes i bager og at en ikke bruker søppelsekker til dette. Det er også ønskelig med bistand

fra fosterhjemmet under flyttingen. Ved flytting har man som regel tre måneder oppsigelse og eiendelene til barnet kan være i fosterhjemmet i denne perioden.

Der det er hensiktsmessig, ønsker barnevernstjenesten at man har en markering/avslutning for barnet med de som har vært nære i perioden barnet har bodd i fosterhjemmet. Dette må også være i samråd med barnet selv.

Ved gjenforening til barnets familie er det viktig at man avslutter så skånsomt som mulig og fremsnakker at barnet skal hjem. Det vil utarbeides en plan for hjemflytting.

12)Økonomi

Barnevernstjenesten fatter vedtak om grunnstøtte, utgiftsdekning og andre forsterkningstiltak som dere har klagerett på. Fosterforeldre får kompensasjon for tapt tjenestepensjon. Fosterforeldre må selv spare til egen pensjon av disse midlene.

Godtgjøring:

Fosterhjemmet vil motta 1 G i grunnstøtte. Grunnstøtten varer så lenge barnet bor i fosterhjemmet. I tillegg kan det vedtas tidsbegrensede forsterkningstiltak. Tiltakene skal evalueres jevnlig. Ved frikjøp vil en del tid gå med til blant annet veiledning, møter og andre oppgaver. Andre typer forsterkningstiltak kan være for eksempel avlastning og/eller veiledning, oppfølging knyttet til barnets behov. Frikjøp vurderes i henhold til regjeringens fosterhjemsstrategi, kriteriemodellen. Dersom fosterforeldrene ønsker å gå tilbake til jobb før utløp av vedtatt frikjøpsperiode, må dette avklares med barneverntjenesten og forsterkningen vurderes.

For fosterbarn som har rettigheter etter annet lovverk skal det søkes stønad fra aktuell instans. Det kan i noen tilfeller være nødvendig med ytterligere forsterkningstiltak. Tiltak drøftes forut for plassering dersom barnets særskilte behov er kjent. Barnet kan ha utviklet vansker som er større enn de vanskene fosterbarn flest strever med. Eksempler på forhold ved fosterbarnet som kan gjøre forsterkningstiltak nødvendig:

- Har vesentlige relasjons- og/eller reguleringsvansker
- Viser alvorlige atferdsproblem, som kriminalitet, rusmiddelmisbruk, sterk utagering eller (selv)destruktiv atferd
- Har svært dårlig utviklet sosial fungering
- Har psykisk eller fysisk funksjonshemming som krever særlig tilsyn, pleie og behandling

En totalvurdering av situasjonen i fosterhjemmet kan gjøre det nødvendig å sette inn forsterkningstiltak selv om barnet ikke har utviklet spesielle vansker

Utgiftsdekning:

Utgiftsdekning og barnetrygd skal dekke løpende utgifter under hele plasseringen. Den månedlige summen er fastsatt av kommunenes sentralforbund (KS) og skal gå til:

- Matvarer
- Klær og skotøy
- Hygiene (vanlig personlig pleie: toalettsaker, bleier, o.l.)
- Sport, lek og fritid
- Møbler og husholdningsartikler (utover det barnet skal ha ved plasseringen)
- Bolig og strøm
- Reisekostnader
- Telefon/mediebruk
- Egenandel ved legebesøk og tannlegebesøk
- Utgifter til skolegang i grunnskole
- Feriereiser inkl. utstedelse av eget pass og ID-kort til barnet

Det anbefales at fosterforeldrene oppretter sparekonto for fosterbarnet og sparer 500 kr i mnd til f.eks førerkort. Disse pengene følger barnet.

Det bør også legges av penger til større utgifter som vil følge barnets behov, for eksempel telefon, sykkel og lignende.

Etableringsstønad/Engangsstønad

Barnevernstjenesten dekker inntil 4 x utgiftsdekning ved etablering. Dette skal dekke klær og utstyr det første året, samt etablering (møbler, bilstol, ski, sykkel, telefon osv). Barnevernstjenesten skal ha kvitteringer for alle innkjøp. Innkjøpene skal følge barnet ved utflytting. Etableringsstønad vil avhenge av hva barnet har med seg når det flytter inn og hva de har behov for.

Nødvendige ekstrautgifter

Barnevernstjenesten skal dekke nødvendige ekstrautgifter som oppstår i løpet av fosterhjemsplasseringen, herunder blant annet:

Utlegg til behandling og lignende som ikke dekkes av folketrygden

- Tannbehandling som ikke dekkes av folketrygden
- Utgifter som knytter seg til eventuell funksjonshemming som ikke dekkes av folketrygden eller av annet lovverk
- Utgifter til konfirmasjon eller tilsvarende handlinger

- Utgifter til barnehage eller skolefritidsordning (Regninger sendes direkte til kommunen med klientnr og ikke navn)
- Utgifter til nødvendig skyss til skole/barnehage når barnet har behov for å opprettholde kontakt med sitt opprinnelige nærmiljø. Dette gjelder ikke når skyssen dekkes av fylkeskommunen i henhold til opplæringslovens bestemmelser
- Ekstraordinære utgifter i forbindelse med sports- eller fritidsaktiviteter ut ifra en konkret vurdering av behov og kostnad
- Utgifter til utdanning utover grunnskolen frem til avsluttet videregående skole
- Spesielle utgifter ved flytting fra fosterhjemmet
- Reiseutgifter i forbindelse med samværsordninger, behandlingstiltak for barnet, nødvendig møtevirksomhet o.l.
- Tapt arbeidsfortjeneste i forbindelse med avtalte møter, kurs, veiledning og lignende

Søknad om dekning av ekstrautgifter skal rettes til barnevernstjenesten. Utgiftene skal dokumenteres. Barnevernstjenestens beslutning skal treffes som enkeltvedtak.

Istedenfor å fatte enkeltvedtak for hver enkelt utgiftsdekning, kan barnevernstjenesten vedta en fast ekstra utgiftsdekning. Ved slik fast utgiftsdekning må det klart fremkomme hvilke utgiftsposter dekningen omfatter.

I de første 6 mnd av en plassering må det gjøres en egen vurdering på om ferieturer for fosterbarnet skal dekkes av barnevernstjenesten. Dette gjelder ferier som allerede er bestilt før barnet ble plassert. Ferieturer etter dette skal dekkes av utgiftsdekningen. Det må gjøres en vurdering av om det er riktig at barnet skal være med på ferietur så tidlig i en plassering.

Barnevernstjenesten oppfordrer til lån av utstyr gjennom for eksempel Bua eller andre utlånssentraler hvis det er mulighet for dette.

Generelle utgifter rundt fosterhjemmets biologiske barn, dekkes ikke av barnevernstjenesten.

Konfirmasjon:

Barnevernstjenesten gir inntil 2 x utgiftsdekning hvis det skal arrangeres selskap i forbindelse med konfirmasjon, overgangsritualer eller tilsvarende handling til konfirmasjon.

Det ytes i tillegg ¼ x utgiftsdekning til klær i forbindelse med dette.

Skole:

Det forventes at både fosterhjemmet og barnet deltar på planlagte dugnader i forbindelse med skoleturer.

Barnevernstjenesten dekker som hovedregel ikke utgifter til private skoler. Ved unntak må det sendes søknad til barnevernstjenesten. Ved skolebytte skal barnets foreldre med foreldreansvar samtykke.

Førerkort:

Kommunen dekker som hovedregel trafikalt grunnkurs etter søknad fra fosterbarnet. Søknad om ytterligere bistand til dekning av førerkort vil bli individuelt vurdert.

PC/telefon:

PC/telefon dekkes i utgangspunktet av etableringsutgifter, utgiftsdekning, barnetrygd og oppsparte midler. Ved særlige tilfeller kan det søkes barnevernstjenesten om bidrag til dette som en nødvendig ekstrautgift.

Kjøregodtgjørelse:

Kjøring til og fra samvær, avlastning og behandling som ikke dekkes av Pasientreiser dekkes av barnevernstjenesten. Det dekkes ikke passasjertillegg for fosterbarnet. Kjørelister må leveres månedlig.

Alle andre reiseutgifter knyttet til daglig utøvelse av omsorg dekkes av utgiftsdekning.

Samvæerspenger:

Barnevernstjenesten dekker reise (ikke passasjertillegg om man kjører bil) for fosterforeldrene, fosterbarn og foreldre til samvær. Enkelte foreldre får også økonomisk støtte til utgifter. Hvis en fosterforelder skal være med som trygghetsperson som er pålagt fra barnevernstjenesten for barnet, skal barnevernstjenesten betale for utgifter til aktiviteter for fosterforelderen.

Tapt arbeidsfortjenesten i forbindelse med kurs mm.:

Barnevernstjenesten dekker tapt arbeidsfortjeneste ved avtalt deltagelse på kurs, veiledning og fagdager for den av fosterforeldrene som ikke er frikjøpt.

Forsikringer:

Barnevernstjenesten tegner ulykkesforsikring for alle fosterbarn. Ved reiser må fosterhjemmet sørge for å ha en reiseforsikring som dekker alle hjemmeboende barn. Fosterbarn er normalt dekket av fosterhjemmets egne forsikringer når de bor der.

13)Ordbok

Tilsynsperson: En tilsynsperson er en person som er oppnevnt fra barnevernstjenesten i bostedskommunen for å passe på at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet, og at de forutsetningene som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp i fosterhjemmet.

Tilsynspersonen er en person barnet kan snakke med om eventuelle problemer, for eksempel knyttet til fosterhjemmet eller barnevernstjenesten. Tilsynspersonen skal besøke barnet minst 4 ganger i året. Tilsynspersonen leverer rapport til barnevernstjenesten etter hvert besøk. Tilsyn kan reduseres til to ganger i året når barnet har fylt 15 år. Tilsyn oppheves når barnet fyller 18 år.

Tilsyn under samvær: Der det er besluttet fra nemnda at det skal være tilsyn under samvær, skal en tilsynsperson legge til rette for, og være til stede under samvær. Denne personen kan ha både en kontrollerende og/eller støttende rolle.

Tillitsperson: En tillitsperson er en person som barnet selv velger og som kan være med barnet som støtte, i for eksempel møter med barnevernstjenesten, i samarbeidsmøter osv. Personen må være over 18 år. Personen deltar frivillig og uten kompensasjon.

Bostedskommune: Kommunen hvor barnet og fosterhjemmet bor.

Omsorgskommune: Kommunen som har plassert barnet, og har oppfølgingsansvaret så lenge barnet er plassert.

Kontaktperson / barnevernkonsulent: Den ansatte i barnevernstjenesten som har ansvar for oppfølging av det konkrete fosterbarnet, fosterhjemmet og barnets familie.

Barnets plan: Ved ettervern og frivillig plassering utarbeides et dokument som skal inneholde konkrete tiltak og mål for å imøtekomme barnets/ungdommens særlige behov.

Planen utarbeides og evalueres jevnlig sammen med barnet/ungdommen.

Omsorg og oppfølgingsplan: En plan for barnets omsorgssituasjon som evalueres jevnlig og etter behov. Planen inneholder også oppfølging av biologiske foreldre

ADL ferdigheter: Ferdigheter som kreves for å mestre hverdagen.

Foreldreansvar: Foreldrene beholder foreldreansvaret for barna sine selv om det fattes vedtak om omsorgsovertakelse. Restforeldreansvaret innebærer at biologiske foreldre fremdeles har rett til medvirkning i fht valg av skole, navn, religion, kultur og livssyn og helsespørsmål av større karakter.

Partsrettigheter: Barn som har fylt 15 år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med atferdsvansker eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. For å gjøre partsrettigheter gjeldende må barnet forstå hva saken gjelder. Barneverns- og helsenemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.